

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

Brno

Inspekční zpráva

Základní škola Těšany, okres Brno-venkov

664 54 Těšany 305

Identifikátor školy: 600 111 156

Termín konání orientační inspekce: 24. - 26. dubna 2001

Čj.	124 113/00-05109
Signatura	ol3cu106

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Základní škola Těšany byla zřízena obcí Těšany dne 19.1.1996 jako zálohovaná organizace. Ve školním roce 2000/2001 je ve škole 174 žáků v devíti ročnících. V době inspekce probíhala výuka podle vzdělávacího programu Základní škola, č.j. 16 847/96-2. V roce 2000 byl přeřazen nižší stupeň do stávající budovy, ve které byla provedena rekonstrukce sociálního zařízení a střechy. Spojení I. a II. stupně do jedné budovy je pro organizaci výuky i mimoškolní činnosti velice výhodné. Škola má k dispozici dostatečné množství tříd, dílnu, tělocvičnu a jídelnu, vhodný prostor je zajištěn i pro školní družinu. V současné době probíhá úprava školního dvora a zahrady.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Hodnocení kvality vzdělávání

Česká školní inspekce hodnotila kvalitu vzdělávání v oblasti plánování a přípravy výuky, podmínek výuky, organizace, metod a forem výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace. Hodnocení vychází z hospitační činnosti, studia prací žáků a práce předmiotových komisí. Hodnocena byla výuka předmětů český jazyk, dějepis, matematika, přírodopis na II. stupni a částečně v 5. ročníku.

Český jazyk

Výuka českého jazyka vychází z osnov schválených dokumentů. Vyučující mají zpracované časově obsahové plány, které požadavky osnov plně respektují. Jejich bezprostřední příprava byla promyšlená po stránce odborné i metodické. Stanovené cíle vždy odpovídaly aktuálnímu složení třídy, informace o žácích se speciálními vzdělávacími potřebami uplatnila v praxi zejména vyučující vyšších ročníků při rozdílném zadávání úkolů skupinám žáků i jednotlivcům.

Obě vyučující jsou odborně i pedagogicky způsobilé, tato skutečnost i dlouholetá praxe má jednoznačně pozitivní vliv na celkovou úroveň výuky předmětu. Vyučování probíhalo v kmenových třídách, v hodinách literární výchovy byly vhodně zařazeny gramofonové ukázky vztahující se k probíranému tématu. Pro výuku mluvnice a pro individuální práci měla vyučující II. stupně připraveny písemné i nástěnné materiály. Ve škole je žákům i učitelům k dispozici velmi dobře vybavená knihovna s čítárnou. Je využívána nejen pro vypůjčování knih, ale i pro výuku, případně besedy o literatuře.

Struktura shlédnutých hodin odpovídala věku žáků, složení třídy i stanoveným výukovým cílům. Vyučující zařazovaly rozmanité vyučovací metody, vytvářely prostor pro samostatné a aktivní učení. Žáci vyšších ročníků byli vedeni k hledání alternativních způsobů řešení, při respektování jejich rozdílného osobního tempa měli možnost uplatnit své schopnosti žáci pomalejší i nadanější. Vyučovací čas byl využit efektivně, obě vyučující dbaly na zařazování oddechových činností po splnění náročnějších úkolů.

Vstupní i průběžná motivace byla na vysoké úrovni, zejména průběh hodin literární výchovy působil silně emotivně, žáci vyjadřovali svůj vztah k tradicím, jazyku, zemi, ve které žijí. Aktivita byla podporována pochvalou, povzbuzením a průběžným vyhodnocováním plnění úkolů. Zejména v hodinách mluvnice byla uplatněna vzájemná spolupráce, sebehodnocení i hodnocení správnosti výkonu spolužáků. V průběhu výuky si vyučující soustavně ověřovaly pochopení probíraného učiva, v případě potřeby analyzovaly spolu

se žáky chyby a poskytovaly jim pomoc při řešení úkolů. Zadávané úkoly i otázky měly problémový charakter a vedly žáky k uplatnění vlastního názoru. Při úspěšném řešení mluvnických úkolů byli žáci klasifikováni, což mělo pozitivní vliv na jejich přístup k práci.

Vyučování probíhalo v klidné a pracovní atmosféře, zejména u vyučující vyšších ročníků se projevil velmi pěkný vztah k žákům, což mělo bezesporu vliv na jejich pozitivní vztah k předmětu. Verbální i neverbální projev vyučujících byl na vysoké úrovni, obě učitelky dbaly na správné jazykové vyjadřování žáků, průběžně věnovaly pozornost rozvoji jejich komunikativních schopností.

Plánování a příprava výuky, personální a psychohygienické podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace jsou vynikající, materiální podmínky velmi dobré. Celkově hodnotíme výuku českého jazyka jako vynikající.

Dějepis

Výuka dějepisu probíhá podle sestavených obsahově časových tematických plánů, které respektují osnovy předmětu. V době inspekce se projevoval značný skluz v probírané látce. Z tohoto hlediska se časové členění jeví jako formální. Bezprostřední přípravu na jednotlivé hodiny měla vyučující promyšlenou, stanovené výukové cíle odpovídaly aktuálnímu složení třídy i standardu vzdělávání.

Vyučující splňuje odborné i pedagogické požadavky, při samotné výuce se částečně projevila dosavadní malá pedagogická zkušenost. Ve shlednutých hodinách byly jako pomůcky využity učebnice a některé pomocné obrazové publikace.

Struktura hodin odpovídala věku žáků i stanoveným cílům. Kromě frontálních forem výuky byly žákům předkládány i problémové úkoly, z nichž některé byly zpracovávány ve dvojicích. Vyučující zohlednila individuální potřeby žáků zejména při sestavování poznámek k probranému učivu. Žáci mohli uplatnit své znalosti zapojením se do výkladu nového učiva a např. i dramatizací probrané látky z doby středověku. Vhodně byla zařazena práce s textem v učebnici, rovněž domácí úkol byl stanoven s ohledem na uplatnění představivosti žáků.

Při výuce bylo využíváno zejména vstupní motivace, aktualizace učiva byla zaměřena především na připomenutí památek v obci a při srovnávání života v minulosti a současnosti. Klasifikace výkonu žáků probíhala pouze mezi vyučující a zkoušeným, nebyla dostatečně zdůvodněna. Rovněž samostatná práce žáků a její plnění nebylo využito k pochvalě úspěšných řešitelů, příp. celkovému vyhodnocení. Částečné ohodnocení práce některých jednotlivců bylo zařazeno při shrnutí učiva v závěru hodiny.

Žáci respektovali pokyny a pravidla jednání, kontakt mezi vyučující a žáky byl částečně ztížen jejím přístupem, když rozhodující část hodiny trávil vsedě za stolem. Při výkladu nového učiva a řízeném rozhovoru mohli žáci uplatnit vlastní názory, ne vždy dbala vyučující na jazykovou správnost vyjadřování. Pozitivní vztah k výuce byl podporován zařazením zábavně naučných prvků - např. řešením křížovky, kterou sestavili žáci a již zmíněnou dramatizací probraného učiva. Nežádoucí projevy žáků nebyly zaznamenány.

Plánování a příprava výuky, podmínky výuky, motivace a hodnocení byly průměrné, organizace, formy a metody výuky, stejně jako interakce a komunikace se jeví jako velmi dobré. Výuka dějepisu je vzhledem k některým výše uvedeným okolnostem hodnocena jako průměrná.

Přírodovědné předměty (matematika, fyzika)

Plánování výuky je v souladu s učebními plány. Kontrolou třídních knih a přímým sledováním vyučování výše uvedených předmětů bylo zjištěno, že také vyučovací cíle jsou v souladu s učebními osnovami.

Vyučování probíhalo ve standardně vybavených a uspořádaných učebnách, jejichž estetická úroveň byla průměrná. Škola má jen základní učební pomůcky, které jsou dosti nepřehledně umístěny v kabinetu matematiky a fyziky. Jeden vyučující, s odbornou a pedagogickou způsobilostí pro střední školy, zastupoval dlouhodobě nemocnou učitelku. Zbývající učitelé jsou odborně a pedagogicky způsobilí. Zařazení vyučovacích předmětů do rozvrhu výuky je z psychohygienického hlediska dobře zabezpečeno. Pro požadovanou výkonnost žáků v průběhu dne byly vytvořeny dobré podmínky.

Většina vyučovacích jednotek měla stanovený reálný výukový cíl, který byl z převážné části plněn. Ve zbývajících hodinách nebyly cíle deklarovány. Vyučovací metody a formy práce ve sledovaných hodinách byly spíše tradiční. Frontální působení na žáky se výrazně projevilo u učitele zastupujícího dlouhodobě nemocnou vyučující. Žáci byli ve všech inspektovaných hodinách vedeni k vyhledávání vhodných postupů řešení a k sestavování jejich zápisů, které jen někdy byly přehledné. Tempo výuky bylo přiměřené probíranému učivu a bylo řízeno fungující zpětnou vazbou. Při výkladu nové látky byla návodnými otázkami zajištěna určitá spolupráce žáků s vyučujícími, ale samotná aktivita žáků byla malá. Verbální aktivita jednoho z vyučujících byla většinou natolik silná, že žáci neměli patřičný prostor pro diskusi, což se zvláště týká žáků se specifickými poruchami učení. Domácí úkoly byly zadávány kvalitativně i kvantitativně na dobré úrovni. Žáci jsou zvyklí na systematickou práci. Celková kvalita výuky byla v hospitovaných předmětech značně rozdílná. Úroveň výuky se pohybovala v rozmezí velmi dobré (hodiny fyziky a část hodin matematiky až po pouze vyhovující (některé hodiny matematiky). V některých hodinách matematiky a fyziky žáci dobře pracovali s učebnicí, textem a sami vytvářeli pěknou pracovní atmosféru. V takto vedených hodinách žáci na základě pozorování popisovali a hodnotili sledované jevy a za vedení vyučujícího vyvozovali závěry. Celkově bylo málo dbáno na grafickou úroveň sešitů.

Motivace žáků byla v důsledku rozdílné úrovně výuky velmi různá. Zatímco žáci v některých hodinách byli přirozeným způsobem úspěšně motivováni k učení, v části hodin matematiky zůstávali žáci v procesu učení většinou pasivní. V těchto hodinách byla motivace většinou založena na zdůrazňování potřeby bezchybného ovládnutí výukové látky. Ve fyzice vyučující žáky velmi dobře motivovali aplikačním pojetím daného tématu a praktickým zvládnutím úloh. Chyběla motivace založená na relaxační a zábavné matematice. Individuální ověřování znalostí a vědomostí potvrdilo, že žáci dosahují přiměřených výsledků a běžně reagují na podněty vyučujících. Hodnocení žáků učiteli bylo objektivní a spravedlivé, většinou však málo zdůvodňované.

Interakce a vzájemná komunikace mezi žáky odrážely způsob vedení výuky učitelem. Většina výuky byla provázena ochotou vyučujících akceptovat žáky a vytvářet pozitivně laděnou pracovní atmosféru. V některých hodinách byli vyučující přístupní k diskusi a dávali žákům možnost k vyjádření svých myšlenek a názorů. Žáci sice dokázali vyjadřovat své názory, ale kvalita vyjadřování byla spíše nízká. V hodinách vedených zastupujícím učitelem - důchodcem - byly určité problémy s udržení pozornosti žáků během výuky. Mimo tento případ žáci respektovali pokyny učitelů a pravidla stanovená školním řádem. Verbální i neverbální projevy vyučujících byly na dobré úrovni.

Plánování a příprava výuky byla velmi dobrá. Podmínky, organizace, formy a metody výuky, motivace a hodnocení, interakce a komunikace byly průměrné. Celkově je výuka skupiny přírodovědných předmětů hodnocena jako průměrná.

Hodnocení kvality vzdělávání

Vzhledem k výše popsaným skutečnostem hodnotí ČŠI kvalitu vzdělávání dějepisu a přírodovědných předmětů jako průměrnou, výuka českého jazyka je na vynikající úrovni.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Plánování

Hlavní koncepční záměry ředitelky školy jsou stanoveny na základě místních podmínek a potřeb školy, respektují finanční možnosti zřizovatele. Jsou reálné a svědčí o odpovědném přístupu vedení k plánovaným úkolům.

Celoroční plán práce je podrobně rozpracován pro jednotlivé měsíce a strukturován do všech rozhodujících oblastí. Stanovené úkoly jsou konkrétní, jejich plnění snadno kontrolovatelné. Jako nástroj krátkodobého plánování využívá vedení školy rozpis činnosti na příslušný týden, zde jsou zahrnuty konkrétní změny a úkoly se stanovením osobní odpovědnosti. Pedagogickým i provozním pracovníkům je umožněna kooperace při tvorbě jednotlivých plánů.

Učební plány jsou rozpracovány v souladu se vzdělávacím programem Základní škola, nabídka volitelných předmětů ředitelka školy po svém nástupu ve školním roce 1999/2000 rozšířila tak, aby lépe vyhovovala zájmu i potřebám žáků. Dotace hodin v jednotlivých ročnících je dodržována. Vyučující mají zpracovány tematické plány, jejich obsah i časové rozvržení vychází z platných osnov.

Koncepce školy směřuje ke zefektivnění řízení školy, plánování je promyšlené, tvoří ucelený systém, celkově má velmi dobrou úroveň.

Organizování

Organizace výchovně vzdělávacího procesu i provozu školy vychází z organizačního řádu školy, ve kterém jsou stanoveny kompetence, práva a povinnosti pracovníků. Vedení školy tvoří ředitelka a její zástupce, jejich poradním orgánem je především pedagogická rada, předmětové komise a metodické sdružení. Vzhledem k velikosti školy a umístění všech součástí v jedné budově je vedení s ostatními pracovníky v úzkém kontaktu, což umožňuje operativní řízení, včasnou informovanost i řešení případných problémů.

Dokumentace školy je vedena v souladu s platnými předpisy, v době inspekce byly zjištěny pouze drobné administrativní nedostatky formálního charakteru.

Výchovné poradenství je zajištěno zástupcem ředitelky, který sice pro tuto funkci nemá požadované vzdělání, ale samostudiem a účastí na různých seminářích si vytváří dobré odborné zázemí. Povinnosti a pracovní náplň jsou stanoveny. Výchovný poradce spolupracuje s ředitelkou školy, s třídními učiteli, s rodiči žáků a s různými veřejnými institucemi (Pedagogicko-psychologická poradna a pod.). Má přehled a informace o žácích s vývojovými poruchami učení, sleduje a eviduje vývoj prospěchu a chování žáků školy a udělená kázeňská opatření, poskytuje informace o studiu na středních školách a dalších možnostech uplatnění. Chybí hlubší analýza takto vzniklých dat a její aplikace v praxi. Škola se zúčastňuje

regionálního veletrhu vzdělávání a dává informace o konání dnů otevřených dveří na středních školách.

Informovanost žáků je zajištěna především prostřednictvím třídních učitelů a informačních nástěnek. Rodičům a zákonným zástupcům jsou informace poskytovány v žákovských knížkách, dále na pravidelných třídních schůzkách a v případě potřeby jsou s nimi vedeny individuální konzultace. Veřejnost je seznamována s připravovanými akcemi i jejich průběhem relacemi místního rozhlasu, články v místním zpravodaji a na schůzkách Klubu přátel školy. Na organizování chodu školy má velice kladný vliv těsná spolupráce vedení školy se zástupci obce, zejména jejím starostou.

Škola se na veřejnosti rovněž prezentuje úspěchy svých žáků v soutěžích, zejména v oblasti výtvarné a tělesné výchovy byly v loňském i letošním školním roce zaznamenány velmi pěkné výsledky. V průběhu školního roku je využívána spolupráce s mateřskými školami v Těšanech a Nesvačilce, základními školami v Kloboukách u Brna a Moutnici.

Výroční zpráva o činnosti školy je zpracována v souladu s právní normou, pro pracovníky školy i veřejnost představuje další zdroj informací o aktuálním stavu školy.

Organizace výchovně vzdělávacího procesu má stanovená jasná pravidla, která odpovídají velikosti školy a umožňují ředitelce účinné řízení. Celkově je organizování na velmi dobré úrovni.

Vedení a motivování pracovníků

Vztahy vedení školy s pracovníky jsou založeny na vzájemném respektování a důvěře. Ředitelka školy podporuje iniciativu pracovníků při zefektivňování výuky i v mimoškolní činnosti. Začínajícím pedagogům je poskytována metodická pomoc ve spolupráci se zkušenými kolegy. Určitým problémem se stává zastupování dlouhodoběji nemocných učitelů, protože v takových případech nemá ředitelka možnost rychle získat kvalifikovaného zástupce. Z tohoto důvodu například v současné době zastupuje nepřítomnou učitelku matematiky a tělesné výchovy učitel, který nesplňuje kvalifikační předpoklady pro výuku v základní škole.

Vedení školy podporuje další vzdělávání pracovníků formou účasti na odborných seminářích, poznatky z nich pedagogové využívají ve své práci a předávají je spolupracovníkům. Rovněž ředitelka školy uplatňuje při řízení školy a vedení pracovníků vědomosti získávané ze studia určeného pro vedoucí pracovníky organizovaného Pedagogickým centrem v Brně, jehož se pravidelně zúčastňuje

Kritéria pro poskytování osobních příplatků má ředitelka vytvořena, pracovníci jsou s nimi seznámeni. K sebehodnocení školy dochází v současné době pouze formou výroční zprávy a vzájemným srovnáváním výsledků žáků 1. stupně základních škol Těšany a Moutnice.

Vedení a motivování pracovníků má velmi dobrou úroveň.

Kontrolní mechanismy

Kontrolní systém je zpracován v návaznosti na roční a měsíční plán, je dobře propracovaný a mnohdy tematicky zaměřený. Kontrolní činnost ředitelky probíhá plánovitě a poměrně cílevědomě. Záznamy o provedených kontrolách a následné kontroly svědčí o důslednosti (obsahují cíle, klady a nedostatky, opatření a podpisy zúčastněných osob). Jako méně účinná se projevila v době inspekce kontrola plnění časově tematických plánů ve výuce dějepisu, přestože vedení školy má o zpoždění povědomost, nebylo dosud přijato potřebné

opatření.

Stanovený systém kontroly umožňuje hodnotit pracovní výsledky žáků a podávat zákonným zástupcům objektivní informace.

Provoz školy a její hospodaření sleduje ředitelka soustavně a pravidelně konzultuje výsledky ze zřizovatelem.

Rozsah kontrolního systému odpovídá velikosti i potřebám školy. Vedení poskytuje zpětnou vazbu, je však potřeba více využívat samostatných kompetencí zástupce ředitelky školy a vyvozovat důsledky ze zjištěných nedostatků. Celkově jsou kontrolní mechanismy průměrné.

Hodnocení kvality řízení

Řízení školy je systematické, stanovená pravidla akceptují všichni pracovníci i žáci školy. I přes dílčí nedostatky v kontrolním systému je ČŠI hodnoceno jako velmi dobré.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- povinná dokumentace školy podle § 38a, zákona č. 29/1984 Sb., o soustavě základních a středních škol a vyšších odborných škol ve znění pozdějších předpisů
- Zakládací listina obce Těšany ze dne 19.1.1996 a dodatek k zakládací listině č. 1 ze dne 6.1.1999
- Rozhodnutí ŠÚ Brno-venkov o změně zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1.12.2000, čj. 4577/2000
- celoroční plán práce školy na školní rok 2000/01
- rozpracované učební plány pro školní rok 2000/01
- rozvrh hodin, výjimka z organizace vyučovacího dne MŠMT ČR čj. 27 349/2000-22 ze dne 18.9.2000
- výroční zpráva za školní rok 1999/2000
- tématické plány učitelů hospitovaných předmětů
- hospitační záznamy vedení školy
- dokumentace výchovného poradenství
- zápisy z pedagogických rad, provozních porad a předmětových komisí
- třídní knihy a katalogové listy 5.,6.,7.,8.,9. třídy
- osobní dokumentace učitelů 5. - 9. tříd

ZÁVĚR

Kvalita vzdělávání v dějepisu a přírodovědných předmětech je hodnocena jako průměrná, český jazyk měl vynikající úroveň.

Systém řízení školy je celkově hodnocen velmi dobře.

V průběhu inspekce nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Pro výkon školní inspekce byly vytvořeny velmi dobré podmínky.

Na základě výše uvedených skutečností je škola hodnocena celkově jako velmi dobrá.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Eliška Těšinská	E.Těšinská, v.r
Členové týmu	RNDr. Vladislav Milink	Vladislav Milink v.r.

V Břeclavi dne 11. května 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 22.5.2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Jindra Svobodová	Jindra Svobodová v.r.

Předmětem inspekce bylo dílčí zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 7 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): OÚ - referát školství Brno-venkov	8.6.2001	156/01
Zřizovatel: Obec Těšany	8.6.2001	155/01
Rada školy:	nebyla zřízena	

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
	nebyly podány	